

UOT 37.01.

*Şafəq Ramiz qızı Məmmədova,
Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti*

RIYAZIYYAT TƏLİMİNDƏ TƏTBİQ OLUNAN TƏDRİS CİHAZLARI

*Шафаг Рамиз гызы Мамедова,
Азербайджанский Государственный Педагогический Университет*

УЧЕБНЫЕ ОБОРУДОВАНИЯ ПРИМЕНЯЕМЫЕ ПРИ ПРЕПОДАВАНИИ МАТЕМАТИКИ

*Shafak Ramis Mamedova,
Azerbaijan State Pedagogical University*

EDUCATIONAL EQUIPMENTS IMPLEMENTED IN THE MATHEMATICAL TRAINING

Xülasə: Pedaqoji fəaliyyətim təhsil sahəsində aparılan islahatlar dövrünə təsadüf etdiyindən hər bir magistrant yeniliklərlə maraqlanmağa, öyrəndiklərini pedaqoji fəaliyyətində tətbiq etməlidir. Bu məqalədə dözümlülük, hörmət və əməkdaşlıq etməyin dərslərdə yaradıcı mühitin təşkilinin əsas amillərindən biri olduğu və şagirdlərdə bu keyfiyyəti formalaşdırmaq üçün müəllimin bütün bilik, bacarıq və vərdişlərini səfərbər etməli olduğundan bəhs edilir. Yəni hər bir müəllim dərsi düzgün qurmalı, dərslərdən, riyazi tədris cihazlarından və əyani vasitələrdən nə qədər düzgün və qaydasında istifadə edərsə, dərslər də bir o qədər rəngarəng və dinamik alınar. Bu halda da müəllim şagirdlərindən gözəl nəticələr əldə edə bilər.

Açar sözlər: riyazi tədris cihazları, interaktiv lövhələr, elektron vəsaitlər, texniki qurğular, integrasiya, kompüter

Резюме: А в этой статье повествуется о том, что выносливость, уважение и сотрудничество являются одним из основных факторов организации творческой среды на уроках, и для того, чтобы формировать эти качества у школьников, учитель должен мобилизовать все свои знания. То есть, каждый учитель должен правильно построить урок, насколько правильно и в порядке будет использованы учебники, математические учебные пособия, наглядные средства, насколько и урок получится разнообразными и динамичным. Только в этом случае учитель получит прекрасные результаты от учеников.

Ключевые слова: учебные пособия по математике, интерактивные доски, электронные средства, технические оборудования, интеграция, компьютер

Summary: as a master I started to get interested in innovation, to apply what I've learned in my pedagogical activity coincide to reformation period provided in the field of education. In this article I decided that tolerance, respect and collaboration are one of the main factors of organizing a creative environment in lessons and teachers will mobilize all of their knowledge, ability and practices for shaping the quality to students. I mean every teacher has to plan the lessons correctly. How accurately and correctly they use the textbooks, mathematical teaching devices and visual tools the lessons can get some colorful and dynamic. In this case, they can get the best results from students.

Key words: mathematica teaching devices, interactive boards, electronic funds, technical installations, integration, computer, magnificent screen

Müəllimin öyrədici fəaliyyətinin müvəffəqiyyətli olması üçün müxtəlif köməkçi vasitələr vardır. Riyaziyyat təlimində həmin vasitələri 3 qrupa bölmək olar :

I. Dərsləklər və məsələ kitabları,

II. Müxtəlif cihazlar,

III. Müxtəlif əyani vasitələr.

Biz 2-ci qrup müxtəlif cihazlardan danışaq:

Riyaziyyatın tədrisi prosesində biz müxtəlif alət və cihazlardan istifadə edirik. Bunları da 3 qrupa bölmək olar:

1) Rus çötkəsi, arifmometr, loqarifm xətkəsi, və s misal göstərə bilirik ki, bunlar əsasən hesablamaların rasionallasdırılması və asanlaşdırılması üçün nəzərdə tutulmuşdur.

2) Digərləri isə ekker, eklimetr, astrolyabiya, menzula və s yer üzərində ölçməyə aid praktik işlərin yerinə yetirilməsi üçün nəzərdə tutulmuşdur.

3) Üçüncülər məsələn, pərgar, xətkəş, transportir, üçbucaq və s. Rəsmxət alətləri isə həndəsi qurmaları yerinə yetirmək üçün nəzərdə tutulmuşdur.

İndi isə biz müasir dövrdə daha çox istifadə olunan cihazlardan biri olan elektron lövhənin tədrisindən danışaq :

Pedaqoji fəaliyyətim təhsil sahəsində aparılan islahatlar dövrünə təsadüf etdiyindən bir magistrant kimi yeniliklərlə maraqlanmağa, öyrəndiklərimi pedaqoji fəaliyyətimdə tətbiq etməyə başladım. Bu gün təhsilimiz bilikyönlü təlimdən nəticəyönlü təlimə keçid dövrünü yaşayır. Zaman məktəbə başqa tələblər təklif edir. Müasir təhsilimizin əsas vəzifəsi şagirdlərdə həyati bacarıqları formalaşdırmaq, onları həyata hazırlamaqdır.

Tədris ocaqlarında təhsil alan şagirdlərin motivləri müxtəlifdir. Dərsə xüsusi maraq göstərənlər yəni, hər dəfə yenilikləri öyrənməyə səy göstərənlərlə yanaşı, maraq göstərməyənlərdə vardır. Bütün bu amillər hamısı dərsdə çoxlu situasiyalar baş verməsinə səbəb olur. Bütün bu vəziyyətləri nəzərə alıb, tədris prosesində idrak fəaliyyətini vahid məqsədə yönəltmək müəllimin şəxsi yaradıcılığı ilə bağlıdır. Bu gün, yəni cəmiyyətimizin inkişaf etdiyi bir dövrdə müxtəlif interaktiv texnologiyalardan, elektron dərslərdən istifadə etmək daha əlverişli olardı. Son illərdə məktəbləri PROMETHEAN ACTIVEBOARD tipli interaktiv lövhələr ilə təchizi göstərir ki, bu şagirdlərin dərs prosesində dərsə olan marağını daha da artırır. Promethean lövhədən (Ağıllı lövhə) istifadə hər bir dərsi daha dinamik edir. Şagirdlər istənilən müstəvi fiqurlarını, digər riyazi məlumatı bu möcüzəli ekranda izləyə bilir.

Bu da şagirdlərin nəzəri-praktik bilik, bacarıq və vərdişlərinin inteqrasiya etməklə tədris prosesini daha da canlandırır. Şagirdlərin yaradıcı təfəkkürünün , dərs materiallarını dərk etmək qabiliyyətlərini daha da artırır. Bu lövhədə keçirilən dərslər kənarda qalan passiv şagirdlərdə də böyük maraq oyadır. İnteraktiv lövhənin iş prinsipi belədir:

İşə başlamazdan əvvəl elektron lövhə kompüterə və proyektora qoşulur. Onun ekranına hər bir texniki mənbədən gələn şəkil və ya fiqur əks olunur. Bundan sonra düz lövhənin üzərində işləmək olur. Lövhənin yaddaşında elektron disklər, videoroliklər tədris olunan mövzularla bağlı təqdimatlar yerləşdirmək mümkündür. Ən böyük üstünlüyü isə birbaşa internetə bağlanma funksiyasıdır. İstənilən materialın elektron versiyası yüklənir və tədris prosesində istifadə olunur. "Ağıllı" lövhənin bir üstün cəhətini də qeyd etmək lazımdır ki, onun üzərində aparılan bütün əməliyyatları, dərsin gedişini, hazırlanmış şablonları, modelləri kompüterin daimi yaddaşında saxlamaq və dəfələrlə istifadə etmək olar. Belə imkanlar müxtəlif səbəbdən dərsləri buraxan şagirdlər və ya təlimdən geri qalan uşaqlar üçün xüsusi əhəmiyyətə malikdir. Belə ki, şagird iştirak edə bilmədiyi dərslərin elektron variantı ilə sonradan tanış ola bilər və ya təlimdən geri qalanlar həmin materialı tam qavrayana kimi təkrar-təkrar kompüterdə izləyə bilərlər. Yəni, adi dərslərdən fərqli olaraq kompüterlərlə aparılan dərslər uşaqlar üçün cəlbedici və yaddaqalan olur. Rəngarəng görüntülü dərslər şagirdlərin fənnə marağını daha da artırır, diqqəti yalnız lövhəyə cəmləyir.

Problem in aktuallığı: Riyazi məsələlərin həlli prosesində şagirdlərdə səmərəli düşünmə vərdişi formalaşır və problemin həlli yolunu tapmaq bacarığı yaranır. Riyazi fəaliyyət zamanı müxtəlif əqli mü-

hakimə üsullarından istifadə olunur ki, bu da şagirdlərin məntiqi tərəkürünün inkişafını sürətləndirməklə yanaşı, diqqətin, hafizənin və nitqin inkişafına kömək edir. Müasir riyaziyyat dərsləri tədqiqat şəraitində keçirilməlidir.

Problemnin elmi yeniliyi: Riyazi metodların müxtəlif tip əyani vəsaitlərdən istifadə edilməsi, didaktik işlənilməsi və məktəb riyaziyyat kursuna daxil edilməsi də riyaziyyatın tədrisi metodikasının inkişafına xidmət edir.

Problemnin tətbiqi əhəmiyyəti: Bir axtarış və yaradıcılıqla daim məşğul olan bir magistrant kimi müəllimlərə tövsiyəm odur ki, öz dərslərində motivasiyadan tutmuş refleksiya mərhələsinə qədər dərslərin bütün mərhələlərində yuxarıda qeyd etdiyim tədris metodları və əyani vasitələri tətbiq etsələr nəticələrindən razı qalarlar. Hər il olduğu kimi bu il də şagirdlərin əksəriyyəti yüksək nəticə əldə edərək ali məktəbə qəbul olar.

Ədəbiyyat:

1. Fəal təlim. Təlimatçılar və müəllimlər üçün vəsait. Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi / Təhsilin İnkişafı Mərkəzi, Bakı, 2003.
2. Fəal təlim üzrə nümunəvi dərslərin toplusu: Dərs vəsaiti. 1-ci cild. Bakı: UNİCEF, 2001.
3. Zülfiyyə Veysova. Orta məktəb müəllimləri üçün fəal təlim metodlarına giriş kursu: Məşqçilər üçün metodik vəsait. Bakı: UNİCEF, 2002.
4. Əliyeva A., Gərayev Ə., Kərimova F. və b. Azərbaycan Respublikasının ümumtəhsil məktəbləri üçün riyaziyyat fənni üzrə təhsil proqramı (kurikulumu). Bakı, 2013.
5. Ağayev B.Ə., İbrahimov Ə.Y., Kreymer A.Y. Səkkizillik məktəbdə riyaziyyatın tədrisi metodikası. Bakı: Maarif, 1972.
6. Adıgözəlov A.S. Orta məktəbdə riyaziyyatın tədrisi metodikası, Bakı, 2009.

E-mail: sefeq11071995@gmail.com

Rəyçi: *ped.ü.elm.dok., prof* A.S. Adıgözəlov

Redaksiyaya daxil olub: 03.11.2018